

Lena Karlsson

Instruktion

Nationell punktprevalensmätning Basala hygienrutiner och klädregler

Punktprevalensmätning (PPM) av följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler (BHK) vid patientnära arbete

Den nationella mätningen av följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler vid patientnära arbete är avsedd som ett stöd för regioner och kommuner i arbetet med att uppnå hög följsamhet. En ökad följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler förhindrar smittspridning och bidrar till en minskning av vårdrelaterade infektioner (VRI). Punktprevalensmätningen baseras på ”Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg” (SOSFS 2015:10). Mätningen erbjuds samtliga verksamheter inom hälso- och sjukvård i så väl regioner som kommuner.

Metod för mätningen

Mätningen grundar sig på observationsstudier och inkluderar inte mätningar utförda enligt självskattningsmetoden. Observationsstudien sker under en i förväg angiven tidsperiod¹. Observationerna ska utföras vid patientnära arbete exempelvis omvårdnad, undersökningar och behandling. Akuta situationer ska ej observeras. Urvalet ska vara slumpmässigt både avseende personalkategorier och observerade arbetsmoment.

En/flera personer² genomför iakttagelser. Dessa personer bör vara väl förtrodda med Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg¹. De olika yrkeskategorier som är representerade på avdelningen/enheten bör ingå i observationsstudien som rekommenderas grunda sig på 10 observationer³ per avdelning/enhet och observationstillfälle. Varje person observeras med avseende på **både** basala hygienrutiner och klädregler. Personalen skall informeras i förväg om att observationsstudien kommer att genomföras men inte när den ska ske.

Observatörsinstruktioner för basala hygienrutiner och klädregler vid patientnära arbete

Protokollet innefattar:

Redovisning av följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler på avdelnings-/enhetsnivå.

Observationerna ska utföras vid patientnära arbete exempelvis omvårdnad, undersökning och behandling.

Följsamheten till basala hygienrutiner respektive klädregler rapporteras i bifogat protokoll, och rapporteras sedan in i databasen.

¹ Aktuell dag/dagar under perioden bestäms av ledningen.

² Som till vardags arbetar på den observerade avdelningen/enheten.

³ Om personalen på avdelningen/enheten understiger antalet 10 kan ett mindre antal observeras.

Mätinstruktioner på avdelnings/enhetsnivå

Datum

Sjukhus/vårdcentral/särskilt boende etc

Avdelning/enhet:

Korrekt handläggning av basala hygienrutiner innebär att:

Desinfektion av händerna med handdesinfektionsmedel skall utföras direkt **före** och direkt **efter** patientnära arbete (vid undersökning, vård och behandling) samt **före** och **efter** användning av handskar.

Handskar ska användas vid kontakt med eller risk för kontakt med kroppsvätskor. Handskar byts mellan arbete med olika patienter samt mellan olika arbetsmoment hos samma patient.

Engångsförkläde av plast eller patientbunden skyddsrock ska användas: om det finns en risk för att arbetskläderna kommer i kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material.

Korrekt handläggning av klädregler innebär att:

Arbetskläderna ska ha korta ärmar och bytas dagligen samt då de blivit våta eller synligt förorenade. Korrekt arbetsklädsel fastställs av arbetsgivaren.

Händer och underarmar ska vara fria från ringar, klockor, armbandbandage och stödskenor för att kunna genomföra en adekvat handhygien.

Naglar korta och fria från nagellack och konstgjort material för att kunna genomföra en adekvat handhygien. Korta naglar menas att naglarna inte syns från handflatan. Fri från nagellack inkluderar ofärgat nagellack.

Hår ska vara kort eller uppsatt om det är längre än axellångt eller riskerar att hänga ner.

Övrigt

Övriga observationer av betydelse kan noteras på baksidan av protokollet för lokalt förbättringsarbete (registreras ej i databasen).

Redovisning av följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler vid patientnära arbete

I tabellen ska fyllas i om den observerade personen utfört en korrekt handdesinfektion före och efter patientnära arbete, använder handskar korrekt samt använder plastförkläde/skyddsrock korrekt. Om användandet av handskar är korrekt dvs. svaret på påståendet är ja skrivs ”Ja” i rutan och om svaret är ”Nej” dvs. icke korrekt förfarande skrivs ”Nej” i rutan. Om förfarandet inte är relevant, skrivs istället ”Ej relevant”. OBS! Alternativet ”Ej relevant” gäller endast för användning av handskar och plastförkläde.

I kolumnen för ”Korrekt följsamhet till basala hygienrutiner (Korrekt i samtliga fyra steg) blir det ja om samtliga fyra tidigare moment är korrekta dvs. om ”Ja” är angivet i samtliga fält för den observerade personen när det gäller basala hygienrutiner. ”Ej relevant” räknas då som korrekt. Om något av momenten för den observerade personen är icke-korrekt ifylles ”Nej”.

I tabellen ska även fyllas i om den observerade personen har korrekt arbetsdräkt, är fri från ringar, klockor och armband, naglar korta och fria från nagellack och konstgjort material samt om han/hon har kort/uppsatt hår. Om personen t.ex. har kortärmad arbetsdräkt är detta korrekt och ”Ja” ifylles i rutan. I kolumnen ”Korrekt följsamhet till klädregler (korrekt i samtliga fyra steg) blir det ”Ja” om samtliga fyra tidigare moment är korrekta dvs. om ”Ja” är angivet i samtliga fält för den observerade personen när det gäller klädregler. Om något av momenten för den observerade personen är icke-korrekt ifylles ”Nej”.

I kolumnen ”Korrekt följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler (Korrekt i samtliga åtta steg)” blir det ”Ja” om samtliga moment är korrekta när det gäller både basala hygienrutiner och klädregler, dvs. om ”Ja” är angivet i samtliga åtta fält för den observerade personen. Om något av momenten för den observerade personen är icke-korrekt ifylles ”Nej”.

Var god se tabellen på nästa sida för exempel.

Tabellen redovisar 5 exempel men vid mätning fylls tabellen på med det antal observationer som genomförts och rekommenderat antal är 10 observationer.

Observerad person	Yrkeskategori	Korrekt desinfektion av händerna före	Korrekt desinfektion av händerna efter	Korrekt användning av handskar vid risk för kontakt med kroppsvätskor ⁴	Korrekt användning av engångsförkläde av plast/patientbunden skyddsrock ⁵	Korrekt följsamhet till basala hygienrutiner (korrekt i samtliga fyra steg) ⁶	Korrekt arbetsdräkt	Fri från ringar, klockor, armband, bandage och stödskenor	Naglar korta och fria från nagellack och konstgjort material	Kort eller uppsatt hår	Korrekt följsamhet till klädregler (korrekt i samtliga fyra steg) ⁶	Korrekt följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler (Korrekt i samtliga åtta steg) ⁶	Löpnr ⁷ för att möjliggöra ev. korrigeringar i efterhand
1	Ssk	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	
2	Usk	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
3	Läkare	Ja	Ja	ej relevant ⁴	ej relevant ⁶	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
4	Studerande	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
5	Vårdbitr.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	

⁴ Om det patientnära arbetet vid observationen inte kräver handskar ifylles här "Ej relevant". Om alternativet "Ej relevant" är ifyllt räknas detta som korrekt.

⁵ Om det patientnära arbetet vid observationen inte kräver plastförkläde/skyddsrock ifylles här "Ej relevant". Om alternativet "Ej relevant" är ifyllt räknas detta som korrekt.

⁶ Ifylles endast i databasen vid registrering av aggregerade data. Vid registrering på avdelnings/enhetsnivå beräknas detta automatiskt via databasen.

⁷ Löpnummer erhålles vid registrering i databasen och fylls i på pappersprotokollet, för att möjliggöra ev. korrigering i efterhand. Endast genom detta nummer kan eventuella fel korrigeras i efterhand.

Så här genomförs webbregistreringen

- Klicka på länken: <https://ppm.vantetider.se>
- Logga in med användarnamn och lösenord
- Välj rapportering för Basala hygienrutiner och klädregler vid patientnära arbete och välj mätning.
- Kontrollera att det är rätt studie, nationella mätningar finns inlagda som exempel: PPM-BHK vecka 11-12, 2022.
- *Klicka på er Region/Kommun*
- I rutan *Enhet* finns sjukhus/verksamhet eller avdelning/enhet i sökfunktionen.
- Söker ni på sjukhus/verksamhet får ni göra ytterligare en sökning i sökfunktionen *Enhet* för att komma till den avdelning/enhet som ska rapportera från eller klicka bara på sök och då får ni upp sjukhusets/verksamhetens alla avdelningar/enheter. **Om** ni ej återfinner eran avdelning/enhet/vårdcentral/äldreboende/hemsjukvård var vänlig kontakta er samordnare.
- Välj avdelning/enhet/vårdcentral och klicka på *Nästa*.
- Vid ja/nej svar tryck på motsvarande knapp.
- När observationen (= en personal) är färdigregistrerad - klicka på *"Spara"*.
- När registreringen av en observation/personal sparats genereras ett **löpnummer** som ska föras in på pappersprotokollet i kolumnen längst till höger. Detta nummer måste sparas då det endast är genom det som eventuella ändringar av fel kan åtgärdas i efterhand.
- Genom att klicka på *"Punktprevalensmätning"* ovanför menyraden, återkommer du till startsidan.
- Efter avslutad webbregistrering daterar och signerar ni pappersprotokollet på framsidan. Protokollen sparas till dess att resultaten presenterats på nationell nivå. Löpnumret på pappersprotokollet är det enda sättet att hitta den inmatade observationen igen om efterkontroll/ändring behöver genomföras.
- Vid frågor kontakta er lokala Samordnare för PPM mätning